

Τα πυρηνικά όπλα σήμερα

Σήμερα, εννέα κράτη διαθέτουν αρκετές χιλιάδες πυρηνικά όπλα, τα οποία συνιστούν μια μοναδική υπαρξιακή απειλή για τους ανθρώπους σε ολόκληρο τον κόσμο. Εκατοντάδες από αυτά διατηρούνται σε κατάσταση ύψιστης ετοιμότητας, έτοιμα να χρησιμοποιηθούν μέσα σε λίγα λεπτά.

Βρίσκονται σε σιλό πυραύλων, σε αεροσκάφη και σε υποβρύχια που περιπολούν συνεχώς στους ωκεανούς. Ορισμένα μπορούν να διανύσουν χιλιάδες χιλιόμετρα, διασχίζοντας ηπείρους, για να πλήξουν τους στόχους τους.

Οι περισσότερες από αυτές έχουν εκρηκτική ισχύ πολύ μεγαλύτερη από εκείνη των βομβών που ρίχτηκαν στη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι κατά την αυγή της πυρηνικής εποχής. Οι ισχυρότερες εξ αυτών έχουν δύναμη που υπερβαίνει το ένα εκατομμύριο τόνους –ή ένα μεγατόνο– συμβατικής χημικής εκρηκτικής ύλης (TNT).

Ακόμη και τα λεγόμενα «τακτικά» πυρηνικά όπλα, τα οποία προορίζονται για χρήση στο πεδίο της μάχης, μπορεί να έχουν εκρηκτική ισχύ έως και 20 φορές μεγαλύτερη από τη βόμβα της Χιροσίμα. Ένα και μόνο πυρηνοκίνητο υποβρύχιο μπορεί να μεταφέρει δώδεκα ή και περισσότερους βαλλιστικούς πυραύλους –καθένας εκ των οποίων φέρει πολλαπλές πυρηνικές κεφαλές– με τη συνδυασμένη ικανότητα να καταστρέψει περισσότερες από εκατό πόλεις.

Οι άνθρωποι που ζουν κοντά σε στρατιωτικές βάσεις όπου είναι ανεπτυγμένα πυρηνικά όπλα διατρέχουν ιδιαίτερα υψηλό κίνδυνο να πέσουν θύματα πυρηνικής επίθεσης ή να υποστούν βλάβη από μια τυχαία πυρηνική έκρηξη. Λόγω της κυβερνητικής μυστικότητας, ορισμένοι από αυτούς τους ανθρώπους ενδέχεται να μην γνωρίζουν καν ότι βρίσκονται σε κοντινή απόσταση από τα όπλα αυτά.

Πυρηνικά εξοπλισμένα κράτη

Εννέα κράτη διαθέτουν σήμερα πυρηνικά όπλα: οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ρωσία, η Κίνα, η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ινδία, το Πακιστάν, το Ισραήλ και η Βόρεια Κορέα. Τα πυρηνικά οπλοστάσια της Ρωσίας και των ΗΠΑ είναι μακράν τα μεγαλύτερα.

Τα περισσότερα πυρηνικά όπλα δεν βρίσκονται απλώς σε αποθήκευση. Είναι ενεργά ανεπτυγμένα –έτοιμα για χρήση ανά πάσα στιγμή– και οι κυβερνήσεις υλοποιούν δαπανηρά προγράμματα για την ενίσχυση και την επέκταση των οπλοστασίων τους, υπό το πρόσχημα του «εκσυγχρονισμού».

Ορισμένα κράτη που διαθέτουν πυρηνικά όπλα αναπτύσσουν νέους τύπους πυρηνικών όπλων, δοκιμάζουν νέα συστήματα μεταφοράς τους και διευρύνουν τα δόγματά τους σχετικά με την πιθανή χρήση πυρηνικών. Όλα φαίνονται αποφασισμένα να διατηρήσουν τις πυρηνικές τους δυνάμεις για απροσδιόριστο μέλλον.

Ανησυχίες για τη διάδοση

Η αποτυχία των κρατών που διαθέτουν πυρηνικά όπλα να προχωρήσουν σε αφοπλισμό έχει αυξήσει τον κίνδυνο να αποκτήσουν κάποια στιγμή πυρηνικά όπλα και άλλα κράτη, ή ακόμη και μη κρατικοί δρώντες. Η επίτευξη προόδου στον τομέα του αφοπλισμού είναι καθοριστικής σημασίας για την πρόληψη της διάδοσής τους.

Αν και έχουν θεσπιστεί σημαντικά μέτρα για την αποτροπή της διάδοσης, η αποτελεσματικότητά τους δεν μπορεί να διασφαλιστεί. Οποιοδήποτε κράτος διαθέτει τη δυνατότητα εμπλουτισμού ουρανίου ή επανεπεξεργασίας αναλωθέντος πυρηνικού καυσίμου για την παραγωγή πλουτωνίου θα μπορούσε, θεωρητικά, να αναπτύξει πυρηνικό όπλο μέσα σε λίγους μήνες.

Η Νότια Αφρική, το Ισραήλ, η Ινδία, το Πακιστάν και η Βόρεια Κορέα απέκτησαν πυρηνικά όπλα χρησιμοποιώντας εγκαταστάσεις και υλικά που προορίζονταν, κατ' επίφαση, για «ειρηνικούς σκοπούς», γεγονός που αναδεικνύει τους κινδύνους διάδοσης που ενέχουν τα προγράμματα πυρηνικής ενέργειας.

Μόλις λίγα κιλά εμπλουτισμένου σε υψηλό βαθμό ουρανίου ή διαχωρισμένου πλουτωνίου θα αρκούσαν για την κατασκευή μιας πυρηνικής βόμβας. Σήμερα, εκατοντάδες τόνοι αυτών των υλικών υπάρχουν στα παγκόσμια αποθέματα, ενώ συνεχίζεται η παραγωγή επιπλέον ποσοτήτων. Για να επιτύχει ο αφοπλισμός, πρέπει να αντιμετωπιστεί αυτό το πρόβλημα.

Συνένοχα κράτη

Αν και μόνο εννέα κράτη διαθέτουν πυρηνικά όπλα, περισσότερα από 30 άλλα υποστηρίζουν τη διατήρηση και την ενδεχόμενη χρήση τους, επικαλούμενα μεταξύ άλλων την προστασία που παρέχει η λεγόμενη «πυρηνική ομπρέλα» ενός συμμάχου.

Για παράδειγμα, όλα τα μέλη του Οργανισμού Βορειοατλαντικής Συνθήκης (NATO) έχουν ταχθεί δημόσια υπέρ των πυρηνικών όπλων. Ορισμένα μάλιστα φιλοξενούν αμερικανικές πυρηνικές βόμβες στο έδαφός τους —όπως το Βέλγιο, η Γερμανία, η Ιταλία, οι Κάτω Χώρες και η Τουρκία— και παρέχουν τα αεροσκάφη και το προσωπικό που απαιτούνται για τη ρίψη τους. Η Λευκορωσία εφαρμόζει αντίστοιχη συμφωνία φιλοξενίας με τη Ρωσία.

Ορισμένα κράτη ανταλλάσσουν πληροφορίες για τον καθορισμό πυρηνικών στόχων ή επιτρέπουν τη διέλευση πλοίων που φέρουν πυρηνικά όπλα από τα ύδατά τους και τον ελλιμενισμό τους στα λιμάνια τους, καθώς και την είσοδο αεροσκαφών με πυρηνικό οπλισμό στον εναέριο χώρο τους και τον ανεφοδιασμό τους στα αεροδρόμιά τους.

Όλες αυτές οι πράξεις συνέργειας διαιωνίζουν τους πυρηνικούς κινδύνους και υπονομεύουν τις προσπάθειες για τον πυρηνικό αφοπλισμό.

Διαδηλωτές στη Γερμανία αποκλείουν μια στρατιωτική βάση όπου είναι τοποθετημένες αμερικανικές πυρηνικές βόμβες. Πηγή: Ralf Schlesener

Ένας ρωσικός πυρηνικός πύραυλος
σε στρατιωτική παρέλαση το 2023.
Πηγή: Ρωσική κυβέρνηση

Αμερικανικοί πυρηνικοί πύραυλοι σε
έκθεση σε μουσείο.
Πηγή: Κυβέρνηση των ΗΠΑ

